

Redacția

și

Administrația

Cluj Reg. Maria 14
TELEFON 124Anunțurile se pri-
mesec după tarif.Librăria Anca
Cluj, Piața Unirii 32.

CLUJUL

ROMĂNESC

Abonament:

Pe un an Lei 160.—
Pe 1/2 an " 80.—
Pe 1/4 an " 40.—Pentru Străinătate:
Pe un an Lei 320.—
Pe 1/2 an " 160.—
Pe 1/4 an " 80.—Pentru America
Pe un an 2 dolariManuscrisele
nu se înapoiază.

Director-Proprietar: Alexandru Anca.

ZIAR INDEPENDENT

Un exemplar 3 Lei.

În jurul Clujului

Trăim preluđuul toamnei. Ademenitoare te chiamă deaurile din jurul vechiului Napoca, în spinările lor vinete, în apusul sângerat ale toamnei.

Dacă o pornești pe Someș în sus, spre N. E. ochiul cuprinde priveliști încântătoare. Ici trâmdule apă clară a Someșului ce-și luce maiestos învâlmurile repezi. Solo o pădurică ce-a început să prindă din poloarea toamnei și mai în sus dealuri bogate închid ochiului nemărginirea zărilor.

Răzlețit de lume, pe o spiare de deal din jurul Clujului, aprinzi în priviri toată măreția etății. Turnuri de caderale se înalță spre ceruri tainice și pline de o pietate mistică cum numai evlavioasele orașe ale Rusiei se poate vedea. Acoperișuri de case zări scânteie feeric în bătaia soarelui de început de toamnă. Străzi multe ce se întretae — văzute de departe — ciudat, pe care forfoște o lume grăbită pornită numai în câștigarea banului.

Clujul, de departe, are ceva grandios în alcătuirea sa. Face impresia unui oraș magnific, strălucitor. Și un deosebit aspect pieresc îi dă apa Someșului, ce cade ca un curcubeu peste vălășagul de case.

În străvechea Napoca se găsește — Ungurii în societatea lor, mijlocul familiilor lor, petrec temera noastră viață, cântând o cânt mai amplă satisfacere a popoilor. Români grupați ca într'o familie, cunoscuți aproape toți între ei, populează bodegile, locurile de petrecere și dau mai multă impulsie vieții, ce altfel ar scurge învâluită de-a prea mare momotonie. Iar Evreii scrutaază viitorul, gândindu-se la toamna ce aduce cu sine în Cluj balioanele de studenți. Și mai fac ceva Evreii: numără arginți câșgați în dugheană, în timp ce funcționarul de stat abia o mai vede, în valul actual de scumpete.

* * *

Pe malul Someșului, afară din oraș este loc de reculegere. Ceretătorul acestor locuri simte și înțelege din ritmul apelor, toată meritatea vieții ce se scurge în unda râului.

Pe malul Someșului este loc, care ocazionatează profundă meditație.

Pe malul Someșului însă, vezi mizeria înfiorătoare, sub manifestarea sa cea mai hidoasă. Vezi niște umbre, — chipuri de oameni — ce se strecoară ca moartea dealungul râului. Sunt niște țigani, oameni ca-și noi, însă cât de departe de făptura omenească! Înbrăcați în tot ce se poate imagina zdreanță, murdari și plini de urbe, tărâre o viață de sub-animal. Amețiți de foame, trăesc din

mila atât de rară în epoca noastră de materialism feroce. Trăesc din cojile aruncate și dorm sub cerul liber. Acum? Da! Dar la iarnă? N'au șatră, n'au adăpost. Dorm pe gunoae mai rău decât cel mai năpustit câine.

Și, pecând conteplam mizeria neagră, de departe din parcul Clujului veniau sunete melodioase cântece de orchestră. Acolo mulțimea îmbuibată care cere totul dela viață, fără ca să-i dea în

schimb ceva, petrecea amețită de paharele de bere și îmbujorată de aerul proaspăt al parcului. Acolo o mulțime ce nu cunoaște mila, care nu știe, ce înseamnă îndurarea, purta pe aripele ușoare ale beției de viață, tot parfumul existenței noastre.

În parc: exuberanții acestui traiu.

Pe Someș în sus: țigani chinuți de foame și cu trupurile sângărând de mizerie.

Scrisori din America

În niște numeri trecuți ai ziarului nostru s'a publicat o interesantă scrisoare a dlui Gröelich maestru de cello, pe care o adresase din Cincinnati dlui director al ziarului nostru. Ajungându-i în mână gazeta noastră, a găsit de bine să ne scrie un răspuns prietinesc, pe care îl vom traduce mai jos,

Dragă Domnule Anca!

Simt lipsa de a vă trimite cele mai sincere mulțumiri pentru transmiterea prețiosului D-vs. ziar „Clujul Românesc”, pe care l'am primit deja de trei ori. În deosebi m'am bucurat pentru articolul „O scrisoare din America”, a cărei continuare am primit-o astăzi. Vă mulțămesc din inimă pentru complimentele prietinești.

Am cetit cu mare interes, despre rezultatul ce l'a obținut dl Klee cu compoziția operci „Făt-Frumos” și mai departe că dl de Angelis face turneu de Concerte, la care îi urez cele mai frumoase succese.

Fii bun și salută-i pe ambii din partea mea. Am auzit deasemenea că dl Schuller a compus o operă, și sper că voi ceti în curând despre premieră!

Eu — durere — întâlnesc foarte rar Români pe aici, deoarece ei trăesc foarte răspândiți și țin puțin laolaltă. Cea mai mare parte a Românilor trăiesc în nordul Statului Ohio, dealungul lacului Erie, unde este un ținut foarte productiv. În orașul Cleveland-Ohio locuiesc foarte mulți Români. Cleveland este cel mai mare oraș în statul Ohio și are mai mult ca 800 mii locuitori. Și în Joungstown-O. locuiesc mulți Români, precum și în New-York, Detroit și Chicago.

În Cleveland artiștii Români își pot da deja concertele numai cu public românesc. În timpul din urmă a venit aici încă un tânăr violinist român: Socrate Barozzi, care începe să-și câștige un renume. Am cetit-o aceasta în cea mai mare foaie săptămânală muzicală din New-York „Musical Courier”, care vorbește și despre Enescu. Vă anexez și două tăcuturi din el. (Despre Barozzi zice: Violinistul român Socrate Barozzi a fost angajat pentru o reprezentare în Cleveland-O. care va avea loc imediat la începutul anului viitor. În urma populației mari românești a acestui oraș, se întrebuițează metode spe-

cială pentru a se face cunoștințe prin Agenți de Concerte, și concertul va decurge cu siguranță în împrejurări favorabile).

Enescu este cunoscut aici ca mare violinist, compozitor și maestru dirigent și e foarte prețuit. Se cântă aici cu multă plăcere „Rapsodiile românești” ale lui Enescu, iar în Conservatorul nostru se propun „Bucățile pt. Concert de vioară” ale sale și în iarna trecută s'au cântat acestea foarte des.

„Musical Courier” aduce și o scurtă informație din București, care în nemțește sună astfel: „George Enescu și Jaques Thiband au dat o splendidă interpretare din Bach-Concert pentru două violine la un concert recent al orchestrei Philharmonice din București România. Restul programului a fost dirigeat de maestrul Enescu”.

Așadar și aici în America se aude des vorbindu-se despre România, deoarece ziarele muzicale de aici au pretutindeni ripoteri în Europa.

Mă surprinde însă faptul că Români nu au aici un ziar propriu. (Aici facem observarea că Dl Groelich nu e tocmai bine informat, deoarece există mai multe, d. e. noi avem schimb cu „America”, „Românul”, „Vagabondul etc.)

Am văzut aici deja jurnale în toate limbile, dar încă nu în românește. De exemplu în New-York se editează de două ori așa de multe gazete în limbi streine, decât în cea engleză. Totalul gazetelor streine în New-York fac zilnic un milion. După tirajul lor sunt în următoarea ordine: 5 foi evreești, 2 italiene, 3 nemțești, 2 rusești, 2 grecești, 5 gazete în limba slavonă, slovacă, croată și sârbă, 2 ungurești, 3 poloneze, 1 franceză, 1 cehă, 1 spaniolă și-3 arabe. În orașul California există și câteva gazete japoneze și chinezești, iar în sud sunț foarte multe franțuzești. Însă cu toate astea foile englezești sunt foarte mult cetite, și numerii de Duminecă au adeseori 60 de pagini, așa că sunt groase ca niște cărți mici. Pentru fiecare lucru este câte o anexă specială.

În luna viitoare voi face cu soția mea o excursiune de mai multe zile cu automobilul la strandul dela Erie, ca să ne mai răcorim, deoarece aici domnește o căldură mare; acum avem 90—105 gr. Fahrenheit, câte odată și 110°.

Dar vreau să termin pentru astăzi. Sper că totuși vă voi putea revedea odată.

Sănătății Dvs. vă dorim cele mai bune. Dacă voi avea ocazia de a vă recomanda gazeta și librăria D-voastră, o voi face cu plăcere.

Primiți salutări din inimă
dela al D-voastră

Hermann Groelich
precum și dela soția mea.

Teatrale.

„Revizorul” de Gogol

Premiera săptămânei acesteia a fost o reușită comedie a autorului rus Gogol „Revizorul” tradusă de N. Dumăreanu.

În această comedie este caracterizat fidel sufletul credul al poporului rusesc și în special naïvitatea poporului din provincie. Se prea poate însă că în unele locuri a reușit să fie prea exagerată această caracterizare, în câteva personaje ca Luca Luchici Hlopov sau Hristian Ivanovici Ghibner. Toată acțiunea e plină de humor, afară de unele exagerări, cari devin plictisitoare ca de ex. Petru Ivanovici Bobcinsky în actul I.

Ce privește însă predarea a fost cu atât mai reușită, datorită interpretărilor perfecți ce posedă teatrul nostru.

Dl. Neamțu-Ottonel (primarul Anton Antonovici) și dl Mihalescu-Brăila (funcționarul Ioan Alexandrovici) în roluri opuse, primul un tip grav al doilea un moftangiu a cărui viață e o farsă întreagă — și-au înțeles perfect rolurile și au jucat cu mult suflet și talent. Dl Ghibericon în rolul lui Osip a jucat foarte natural și corect.

Dl Stăenscu-Papa (judecătorul) și dl Mișu Ștefănescu (directorul azilului) au reliefat cu măiestrie tipurile respective.

Un rol greu de predat a avut dl Vasilescu (Petru Ivanovici Bobcinschi,) cu toate aceste însă ia fost foarte reușit.

Restul ansamblului a fost corect. S'au distins D-nele Nat. Ștefănescu (soția primarului) și Dna Jipescu-Hodoș (fica primarului) cu jocul vioi și potrivit situației.

Ce scrie dl Dr. Bartha în „Ardealul Juridic” despre Compendiu de drept civil

de: Dr. Anca I. Leontin Judecător la Tribunalul din Cluj.

Nimic nu e mai rar la noi în Ardeal decât apariția unei opere de drept.

Nimic nu poate fi mai greu decât elaborarea unui manual de drept pozitiv în vremurile de tranziție.

Cât de rar apare și cât de grea este sarcina ce o ia asupra sa autorul atât de binevenită este orice operă juridică, ce întinde o mână de ajutor consolidării situației de drept.

În asemenea împrejurări a apărut în zilele trecute *Compendiul de drept*

Străinătate un exemplar 4 Lei.

civil, cuprinzând codul civil austriac în vigoare în Transilvania, comparat cu dreptul civil al părților ungurene și dreptul civil al vechiului Regat, precum și modificările făcute prin legile de unificare lucrat de harnicul judecător dela Tribunalul Cluj, dr. Anca I. Leontin.

Volumul aceasta nu este prima operă a autorului. Judecătorul dr. Anca I. Leontin în afară de mai multe traduceri de legi, a tradus Legea falimentului și Ordonanța concordatului forțat în afară de faliment cu adnotații, într'un limbaj juridic adevărat românesc corespunzând traducerea întru toate noțiunilor legiuitorului maghiar.

Compendiul de drept civil este rezumatul codului civil în vigoare azi în părțile ardelen. Autorul în elaborarea acestui compendiu a luat de bază economia codului civil austriac, față de care aduce în comparație codul civil maghiar și cel român, arătând principiile prin care diferă aceste legislațiuni.

Studiul ne dă dela început până la sfârșit definițiuni juridice redactate cu precizie într'un limbaj românesc juridic.

Fiecare capitol în parte arată articolele de lege și menționează părțile modificate sau abrogate.

Introducerea discută noțiunile generale de drept, servindu-ne și cu un scurt istoric asupra codului civil austriac.

Studiul în formă de compendiu, ne supune întregului material vast de drept civil, elaborând pe scurt conținutul celor mai recente legi, precum este legea persoanelor juridice, dobândirea și pierderea naționalității române, legea minelor etc. Astfel ne prezintă materialul în forma lui actuală.

Rezumând studiul toate instituțiunile și normele de drept civil existente în România, în deosebi instituția cărților funduare, compendiu devine folositor în întreg cuprinsul României, în calitate de repertoriu al dreptului civil.

Compendiul a apărut în editura institutului de Arte grafice Alexandru Anca Cluj.

Dela Biroul Populației

Prefectura Poliției atrage atențiunea publicului pentru ultima oară, spre a executa dispozițiunile §§-ilor 25, 38 și 40:

I. Persoanele particulare, cari vor găzdui călători străini fie chiar pentru o noapte, sunt obligate a încunoștiința biroul populației, controlul streinilor în termen de 12 ore dela sosirea lor. Aceasta încunoștiințare se va face printr'o scrisoare recomandată sau printr'o declarație verbală despre ce li se va elibera o dovadă. (Art. 25 cap. II.) Contravenienții vor fi supuși amendei prevăzută în art. 26 cap. II.

II. Streinul care își stabilește reședința obișnuită într'o comună trebuie să se prezinte bir. pop. în termen de 24 ore dela obținerea biletului de libera petrecere (art. 388 aliniat II cap. II).

III. Proprietarii, uzufructuarii de case, locuitorii principali sau însărcinații lor de afaceri, cari dau chirie case, apartamente sau odăi, trebuie ca în termen de 3 zile dela intrarea locatarilor în imobilul lor, să comunice în scris sau verbal, biroului populației sosirea acestora, cari la rândul lor vor trebui să depună în acelaș termen la biroul populației, numele membrilor familiei lor, servitorilor, lucrătorilor și ampoloiaților, cari trăesc împreună cu dâșii sau lucrează în stabilimentul lor.

Aceasta obligațiune o au persoanele de sus și în caz de plecare a locatarilor. Proprietarii cari închiriază întregul imobil sunt datori a face cunoscut biroului populației în termen de 5 zile dela încheierea contractului, numele locatarului sau locatarilor săi. (art. 40 cap. III.)

Acei cari nu se vor conforma dispozițiunilor prevăzute în ord. noastră punctele II. și III. vor fi amendați cu o amendă dela 500—1000 lei. (Art. 43 cap. III.)

Animalele purtătoare de microbi.

de: Pavel Roman farmacist.

Se întâmplă de multe ori ca omul să se îmbolnăvească de unele boale molipsitoare, dela animale, fără însă ca animalele să fie bolnave. Animalele acestea în asemenea cazuri să chiamă „Purtătoare de microbi“. S'a crezut multă vreme că calul molipsește de boala numită tetanos, și aceasta credință s'a dedus din cauza că vizitii și rânșii, cari au de aface cu caii, se bolnăvesc de această boală.

S'a constatat însă că boala e provocată de un microb ce trăește în pământ sau în bălegar, și cei ce se molipsesc, nu se molipsesc direct dela cal, ci fiindcă atind cu mâna rânșii copita sau alte părți ale corpului calului mânjite cu noroi sau cu bălegar.

Căinele sau pisica pot să poarte microbi ai boalelor dela o persoană la alta, fără ca animalele să suferă. În ce fel, este lesne de înțeles, pentru că oricine știe în ce mod sunt tratate în familie aceste animale domestice, pisica ce trece din brațe în brațe, sau căinele ce se gudură pe lângă fiecare din stăpânii săi, după ce au hoinărit prin curți și prin grădini.

Paserile și molipsirea

de: P. Roman, farmacist.

S'a observat mai de mult că difteria, această boală, care e spaima mamelor, se poate ivi și acolo, unde ea nu bătăue ca epidemie printre copii. În unele cazuri de acestea, s'a băgat de seamă că ea coincide cu o epidemie printre pasările de curte.

Ca și la copilul atins de difterie, se formează la găină în gură și pe limbă, mici pielite albe seamănă exact cu falsele membrane a boalei croup, forma gravă a difteriei. Aceste pielite sunt îmbăcșite de baccili, cari sunt rude bune cu baccilul difteriei. În lipsa totală al oricărui alt prilej de molipsire, e neîndoios în acest caz că găinele bolnave au pricinuit difteria. Și iată una din boalele cele mai de temut, transmise prin celea mai inofensive animale de curte.

Transmiterea difteriei de găini e astăzi constatată de medici, fără nici o îndoială; dar e stabilit că și papagalul poate molipsi pe om cu un fel de boală foarte primejdioasă, pneumonia gravă, numită „psittacosa“.

În anul 1892, doi francezi, Marion și Dubois, cumpărară la Buenos Ayres 500 papagali, ca să-i impoarte în Franța. În drum, pe mare jumătate din papagali se îmbolnăvesc și mor. Cei rămași sunt dusi la Paris și transportați la fratele lui Marion, unde se face împărțeala. Marion își lăsă papagalii săi la fratele său, pe când Dubois îi luă la el, în o altă stradă. Peste 8 zile, fratele lui Marion, soția și copii sunt cuprinși de pneumonie gravă (psittacosă). Epidemia se întinde în alte strade vecine și ating 22 persoane, murind 8 din cei atinși.

O epidemie la fel se deslănțue în strada depărtată unde și-a dus Dubois

papagalii, făcând în aceasta stradă și în împrejurimi mai multe victime omenești.

O familie care cumpărase un papagal bolnav și obicinuia să-l mângăie pe pene, dându-i mâncare din mână, s'au îmbolnăvit toți din familie, în număr de 8. Psittacosa a făcut și aci 3 victime.

Microbul psittacosei, după demonstrarea doctorului Nocard, se găsește pe penele și în ciocul papagalilor bolnavi.

Molipsirea se face cu multă ușurință.

Informațiuni

— Vadul Comercial și Criza de numerar se vor discuta în marea întrunire de Duminecă, ora 10 a. m. la Sfatul Negustoresc (str. Memorandului nr. 6) Rugăm toți comercianții, industriașii și meseriașii de a lua parte.

— Ministrul cultelor, cerindu-i-se proiectul unificării bis. spre desbatere în congresul național bis. din Sibiu (deschis deodată cu Parlamentul țării) a anunțat, că nu-l poate admite spre desbatere la Sibiu, înainte de a fi desbătut în Sfântul Sinod al țării întregi.

— Inaugurarea și deschiderea cursurilor la Școala Sup. de Comerț din Timișoara. În ziua de 26 Octombrie, Duminecă la ora 10 dimineața va avea loc, inaugurarea și deschiderea cursurilor superioare și elementare de Comerț din Timișoara.

— Societatea Ocrotirea Orfanilor din Război Regionala Cluj Cogălniceanu nr. 8 are de vânzare următoarele animale: 2 boi, 5 vaci de rasă, 3 viței, 2 cai, 1 mânăz de 2½ ani 23 porci mari, 17 purcei mici 1 berbec și 2 găște. Informațiuni la Biroul direcțiunei în orele de serviciu.

— Crimă lângă Orăștie. Tinerii Vasile Brudariu din Orăștie, pe când se reîntorcea cu căruța din comună Picaz, unde fusese să-și cerceteze la godnica, a fost atacat de indivizi necunoscuți și omorât mișelește, măcar lărit fiind cu cuțitele.

— Pe străzile New-Yorkului cîculă ziua-noapte 475 mii automobile peste 15 mii tramvaie: 14 mii taximetri. Aici se construiește acum un pod peste râu, care va costa 40 milioane lei.

— În zile de Duminecă nu mai sunt permise ținere de târguri. Un decret regal oprește de-acum încolo ținerea târgurilor de vite sau mărfuri Dumineca. Toate prefecturile sunt avizate a-și muta târgurile de pe acești zi din județul său.

— 1000 de ani vor trăi oamenii de-acum încolo. Un mare învățat Fritz Haler din America, a vorbit în o conferință a sa, ținute mai zilele trecute, că știința va descoperi în timpul cel mai apropiat, prelungirea vieții omenesți până către o mie de ani. El afirmă că chiar aceia cari sunt în floarea vieții, adică până la 45—50 ani, vor ajunge etatea aceea. Ce vor face atunci comisiile de încvartirare unde să-i așeze pe toți.

Cea mai mare firmă românească din Ardeal

Alexandru Anca, Cluj

Fabrică de clopote. Mare depozit de Ornate, icoane și cărți bisericești. Fondat 1908. Mare Librărie și Tipografie. Fondat 1908.

Preț curent

pentru Ornamente bisericești:

Odăjdii (Vesminte preoțești) constă-tătoare din:

1 Felon, 1 Epitrafir, 2 Aere, 2 Mănecuțe, 1 Brâu, 1 Acoperitor de sf. potir, în diferite motive și colori din damast de mătase în calitate deosebite cu prețul de 8000—22000 Lei.

Prapori:

în diferite culori 90 cm. lat 120 cm. lung cu două chipuri sfinte pe două părți vâpsite pe pânză (chipul după dorință) are 3—4 tăieturi cu posomant auriu sau argintiu prețul unui prapor dela 2000—6000 Lei fără rudă.

Mustre de stofe pentru odăjdii sau prapori se trimit numai contra 100 Lei anticipativ. La restituirea mustrelor să predați banii.

Colare. Berete, Brăuri, Plastroane.

Potcap de mătăsă	—	—	—	120.—
Beretă (camilafcă, potcap) Rom. cat. din klott negru	—	—	—	250.—
Beretă de cașmir negru gr. cat.	—	—	—	250.—
Colar de pânză „Leo“	—	—	—	50.—
Colar de cauciu	—	—	—	45.—
Brâu (cingulum) violet moiree sau mătase	—	—	—	1600.—
Brâu (cingulum) negru moiree sau mătase	—	—	—	1550.—
Brâu (cingulum) negru de lână	—	—	—	450.—
Plastron (chemisette) Nr. 3. 21 cm. klott neted	—	—	—	150.—
Plastron (chemisette) Nr. 2. 15 cm. klott neted	—	—	—	120.—

La comandă să se dea numărul și lărgimea colarului plastronului și a beretei. Din colare numai 6 bucați se trimit.

Recvisite bisericești:

1 Cădelniță de bronz argintată	—	—	1750.—
Una țitoare de tămăie cu linguriță din bronz argintat	—	—	550.—
1 Candelă din bronz argintată	—	—	900.—
1 Chivot din bronz argintat cu trei turnuri	—	—	3800.—
1 Cruce de masă din bronz argintată cu Hristos în email 28 cm.	—	—	1200.—
1 Cruce de masă (28 cm.) din bronz argintată cu Hristos în relief aurit	—	—	1000.—
1 Cruce de mână din bronz argintată cu Hristos email	—	—	1000.—
Cruce de lemn cu Hristos în relief	120—200.—		
3 Cutii de aluminium pentru oștie	—	—	150.—
1 Căldărușe cu aspergil (stropitor) bronz argintat	—	—	1200.—
1 Cântiță cu tavă pentru spălarea mânilor (bronz argintat)	—	—	850.—
Cutie cu trei vase, cuft și foarfecă la botez (bronz argintat)	—	—	1800.—
2 Vase de sticlă cu tavă de zink (la proscomidie)	—	—	380.—
1 Potir cu tăer (patenă) (bronz aurit) neted	—	—	2800.—
Disc și șteluță (bronz aurit)	—	—	1000.—
1 Cutie cu trei vase pentru oleu și mir la botez (bronz aurit) I. C. O.	—	—	1800.—
1 Cutie de bronz aurit cu capac pentru sf. cuminătură la bolnavi	—	—	1500.—
Ciborium (bronz aurit)	—	—	3800.—
Monstranță (bronz aurit) rom. kath.	5500.—		
Clopoțele pentru altar	—	—	100—200.—
Copcii (cărlițe) pt. odăjdii (aurite și argintate perechea)	—	—	100.—
Sfeșnice pt. perete (cu un braț)	—	—	50.—
„ „ (cu două brațe)	—	—	100.—
Icoane sfinte	—	—	45—200.—

Banii se trimit înainte, comanda se efectuează în 3—4 săptămâni.

Toate prețurile sunt rezervate și pentru străinătate dublu.